

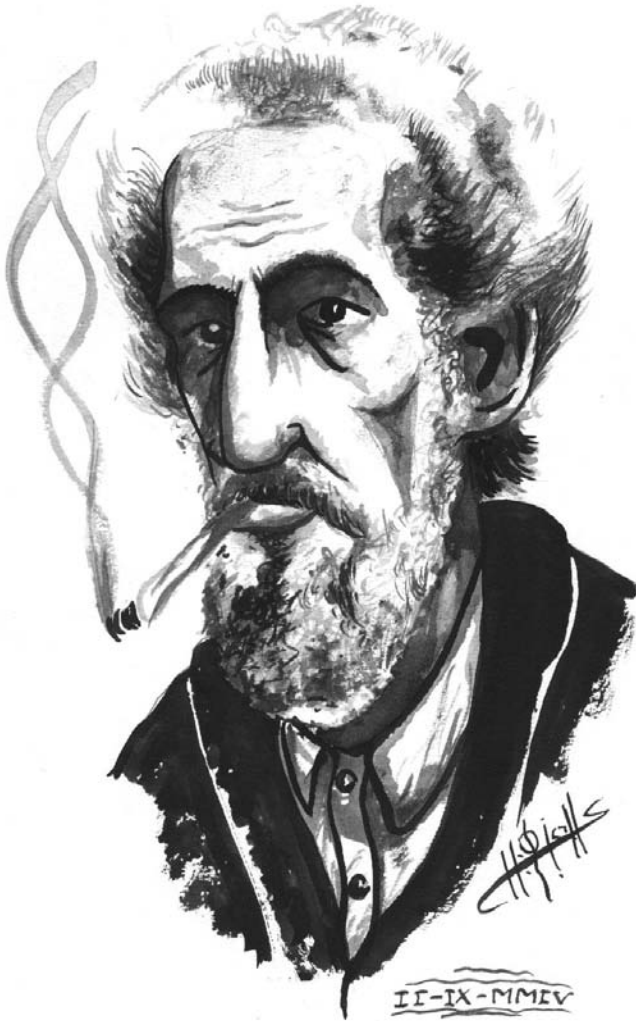

Vermello, amarelo e morado: as cores de Ángel Lemos (In Memoriam)

Héitor Picallo Fuentes

Os tubos de pintura xa se pecharon definitivamente, as cores da paleta xa secan, pastosas; os pinceis apelmázanse no bote de cristal deixando a estela amarga do augarrás... Lemos morreu (xa hai un tempo), e con el o seu laboratorio pictórico échese de po. A Estrada, vila, terra, atesourou –*quasi* inconsciente– a derradeira etapa da súa biografía; porque Ángel Lemos de los Reyes –que ese era o seu nome–, veu ao mundo entre as pólas da olívica cidade industrial o 1 de marzo de 1917; momento propicio para ser obrigado, anos despois, xa na pueril xuventude, a empuñar o enferruxado fusil.

Recordo aínda as nosas conversas, na Tertulia, no café con leite, observando as túas mans –os teus xeniais instrumentos– mestras, amarentas, engurradas, coma a túa faciana. O venres aínda recende ao teu tabaco de liar. A esquina da barra deixa oco hoxe aquel espacio noutrora ocupado; mais a túa sombra aínda non se percatou da túa ausencia. Parece que non quere deixar de escoitar as túas conversas: o noxo que lle tiñas á violencia, aqueles relatos cos que nos entretiñas, emocionabas e sorprendías sobre aquela guerra (in)civil.

Ángel Lemos (caricatura de H. Picallo Fuentes).

A bandeira tricolor ondea hoxe na túa honra, porque ti tamén a bicaches, porque non podías aceptar nin ver as cruentas e humillantes aldraxes coas que se levantou altivo, despótico, fachendoso, aquel bando (in)nacional... iso reflexionabas. Vermello, Amarelo e Morado foron as cores primarias da túa vida, foron as cores dos teus cadros: vitalistas, dinámicos, espontáneos, xeniais, realistas, maternais.

Morado... Recorda, rapaz!, o día no seu último latexo, cando deixa paso á noite, morre de loito en cores moradas, obsérvaas!, comentabas. Que curioso! Porque Lemos era artista, artista coa tertulia e co pincel, coa palabra e coa súa pedagogía, de tódolos xeitos emocionaba.

Quen coma ti pintou o mar?, quen compuxo mariñas coma as túas? Se Manuel Antonio foi o poeta do mar, foi cos seus versos o cronista oficial do Atlántico, ti nos teus óleos e nas túas acuarelas, nos teus pulos e arelas vitais, foches igualmente trobador do mar. Ninguén, nin os teus discípulos, souberon lograr vida e saudosismo mariño nun anaco celulósico de papel. Pintabas de memoria, o océano non tiña segredos líricos para ti, non che facía falta velo, observalo, estudialo... xa o fixeras durante non pouco tempo dende as rexa fiestras do caudillo Castelo de San Filipe, onde sete condenas de morte, casos sumarrísimos, e algún intento de fusilamento cargábanse ás túas costas dende tempo atrás. Declararan estigmatizado o teu albo espírito.

As terras da Arxentina tamén pregan pola túa ánima internacional, onde deixaches —mais non esquechiches— aquelas cerámicas, as figuríñas de porcelana, a grande empresa coa que puideches pagar a túa cultura. Vigo, aínda pasando polo estudio do costumista Carlos Sobrino, non tivo tempo de che aprender os saberes que ti arelabas. Por iso, naquelas singraduras do “voluntario exilio”, naquel arxentio paraíso, a prata obtida da suor ceramista pagaba á

instructora persoa, á mestra que moldearía o teu coñecemento universal, a túa formación “enciclopédica”.

Hoxe es po, es vento, es auga, es terra, es elemento de inspiración eterna.

Os cadros que se penduraron nos cafés, en compostelás “librarías coma Couceiro”, en pequenas galerías e exposicións, desmontaron definitiva e paseniñamente a fotográfica imaxe dunha vocación. A grande galería, as institucións, a “política de rendibilidade”, non te soubo comprender (ou, se cadra, entendíate de máis): A súa pintura é demasiado realista, debe vostede cambiar de estilo, ser máis de vangarda, estar ao día, poñerse á moda!

Ti respostabas: eu non me prostitúo, eu pinto como me gusta, como sei!

Que ben te defendería Oscar Wilde!, aínda que non che facía falta: “Nada tan perigoso como ser demasiado moderno. Corre un o risco de quedarse subitamente anticuado”. Non por iso, non por esas circunstancias, deixaches de conservar certa amizade co lalinense Laxeiro, e con outros contemporáneos teus, que si, talvez, se cadra, souberon “adaptarse mellor aos tempos”.

Tranquilos, voitres da pinacoteca familiar!!, do cadro de firma!!, a morte non revaloriza, rebaixa; a vida, as vivencias, a súa persoa, a súa sabedoría, iso si era o valioso. O lenzo –o seu sustento–, tan so é hoxe recordo ao barlovento.